

ТКАЧЕНКОСергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

УДК

338.242.2:[65.012.122:338.45.01]

ПОТИШНЯК

Олена Миколаївна

ІДЕЯ МЕТОДОЛОГІЇ ЕФЕКТИВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ

THE IDEA OF EFFECTIVE ECONOMIC DIAGNOSIS METHODOLOGY

д.е.н., доцент кафедри,
в.о. ректора Вищого навчального
закладу «Міжнародний
технологічний університет
«Миколаївська політехніка»

д.е.н., доцент, професор кафедри,
Харківський національний технічний
університет сільського
господарства ім. Петра Василенка

У статті визначено, в методології повинні бути чітко та однозначно вирішені питання про перелік об'єктів ефективної діагностики на різних рівнях управління виробництвом, склад початкової інформації, особливо не документальної, час і способи отримання результатних економіко-аналітичних показників та критеріїв оцінки, характер використання ефективної економіко-аналітичної інформації. Особлива увага у методології повинна бути звернена на використання таких прийомів і засобів обробки інформації, які забезпечували б досягнення своєчасності формування даних ефективної діагностики. Обґрунтовано, впровадження у науково-виробничих об'єднаннях та на промислових підприємствах передових форм і методів ефективної економічної діагностики у широкому масштабі диктує необхідність пошуку шляхів вирішення даної проблеми із мінімальними витратами та у найкоротші терміни. Одним із таких шляхів виступає створення спеціалізованих методологічних матеріалів. У загальному випадку під спеціалізованими методологічними матеріалами розуміється комплекс таких методологічних рішень, які без будь-яких змін або із незначною доробкою можуть бути застосовані більш аніж на одному об'єднанні. Сучасний наявний досвід свідчить, що спеціалізованість у теоретико-методологічних матеріалах із ефективної економічної діагностики може бути досягнута, по-перше, за рахунок застосування універсальних економіко-аналітичних методів і прийомів, які виступають прийнятними в умовах усіх об'єднань та підприємств, і, по-друге, деякою надмірністю запропонованих теоретико-методологічних рішень, яка викликана необхідністю урахування вузької специфіки окремих класифікаційних груп об'єднань. На практиці за різними частинами методологічного забезпечення ефективної економічної діагностики досягається неоднаковий рівень спеціалізації. Одні фрагменти методологічних рішень можуть бути визнані спеціалізованими у загальногалузевому масштабі (методологія ефективної економічної діагностики діяльності цехів допоміжного виробництва), інші - тільки у галузевому (методологія економічної ефективної діагностики діяльності цехів основного виробництва). Доведено, стандартизація методологічних матеріалів із ефективної економічної діагностики дозволить усунути дублювання у їх розробці, зменшить вартість розробок, призведе до швидкого тиражування та розповсюдження кращих теоретико-методологічних рішень і скоротить терміни створення у об'єднаннях, на підприємствах продуктивних систем ефективної (корисної) діагностики.

* * *

В статье определено, в методологии должны быть четко и однозначно решены вопросы о перечне объектов эффективной диагностики на разных уровнях управления производством, состав исходной информации, особо не документальной, время и способы получения исходных экономико-аналитических показателей и критериев оценки, характер использования эффективной экономико-аналитической информации. Особое внимание в методологии должно быть обращено на использование таких приёмов и средств обработки информации, обеспечивающих достижение своевременности формирования данных подсистемы эффективной диагностики. Обосновано, внедрение в научно-производственных объединениях и на промышленных предприятиях передовых форм и методов эффективной экономической диагностики в широком масштабе диктует необходимость поиска путей решения данной проблемы с минимальными затратами и в кратчайшие сроки. Одним из таких путей выступает создание специализированных теоретико-методологических материалов. В общем случае под специализированными методологическими материалами понимается комплекс таких методологических решений, которые без каких-либо изменений или с незначительной доработкой могут быть применены более чем на одном объединении (предприятии). Современный имеющийся опыт свидетельствует, что специализированность в теоретико-методологических материалах по функциям эффективной экономической диагностики может быть достигнута, во-первых, за счёт применения универсальных экономико-аналитических методов и приёмов, которые выступают приемлемыми в условиях всех объединений и предприятий, и, во-вторых, некоторой избыточностью предложенных теоретико-методологических решений, вызванная необходимостью учёта узкой специфики отдельных классификационных групп объединений (предприятий). На практике по разным частям теоретико-методологического обеспечения подсистемы (функции) эффективной экономической диагностики достигается неодинаковый уровень специализации. Одни фрагменты теоретико-методологических решений могут быть признаны специализированными в общепромышленном масштабе (методология эффективной экономической диагностики деятельности цехов вспомогательного производства), другие - только в отраслевом (методология экономической эффективной диагностики деятельности цехов основного производства). Доказано, стандартизация теоретико-

методологических материалов по подсистеме эффективной экономической диагностики позволит устранить дублирование в их разработке, уменьшит стоимость разработок, приведёт к быстрому тиражированию и распространению оптимальных (лучших) теоретико-методологических решений и сократит сроки создания в объединениях, на предприятиях производительных систем эффективной диагностики.

* * *

The article determines that the methodology should clearly and unambiguously resolve the issue of a list of objects of effective diagnostics at different levels of production management, the composition of initial information, especially non-documentary, the time and ways of obtaining the results of economic and analytical indicators and evaluation criteria, the use of effective economic and analytical information. Special attention in the methodology should be focused on the use of such techniques and means of information processing, which would ensure the timeliness of the formation of effective diagnostic data. It is substantiated that the introduction of advanced forms and methods of effective economic diagnostics on a large scale in scientific and production associations and industrial enterprises dictates the necessity of finding ways to solve this problem with minimal expenses and in the shortest possible time. One such way is the creation of specialized methodological materials. In the general case, specialized methodological materials refer to a set of such methodological decisions that, without any changes or with minor refinement, can be applied more than in one association (enterprise). Current experience shows that the specialization in theoretical and methodological materials on effective economic diagnostics can be achieved, firstly, through the application of universal economic and analytical methods and techniques that are acceptable in the conditions of all associations and enterprises, and, secondly, some redundancy of the proposed theoretical and methodological decisions, which is due to the need to take into account the narrow specifics of certain classification groups of associations (enterprises). In practice, different levels of methodological support for effective economic diagnostics achieve different levels of specialization. Some fragments of methodological decisions can be recognized as specialized in the general-sector scale (the methodology of effective economic diagnostics of the activities of auxiliary production workshops); others - only in the sectoral (methodology of economic efficient diagnostics of the main production workshops). It is proved that the standardization of methodological materials from effective economic diagnostics will eliminate duplication in their development, reduce the cost of development, lead to the rapid replication and dissemination of the best theoretical and methodological solutions and reduce the timing of the creation in associations, in the enterprises of effective systems of effective diagnostics, more.

Ключові слова: ази, ефективна економічна діагностика та методологія

Ключевые слова: методика, плодотворная экономическая диагностика

Keywords: bases, effective economic diagnostics, methodology and subsystem

ВСТУП

Проведені перспективні пошуки [1-11] і сучасна прогресивна практика висунули на перший план необхідність акцентуації, що у веденні справи різними і різнорідними підприємствами, установами, відомствами та іншими має багато схожого і подібного у основному. Не знімаючи необхідності урахування особливостей, які випливають із характеру виробництва різних галузей, сказане передбачає певну єдність принципів та елементів методу господарського керівництва різними ланками промислового виробництва тощо.

МЕТА РОБОТИ

У цих умовах одним із важливих завдань, які стоять перед теорією та практикою економічної діагностики, виступає створення для промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань універсальних теоретико-методологічних матеріалів із ефективної (дієвої) економічної діагностики, які дозволяють досліджувати найрізноманітніші аспекти їх діяльності за будь-який календарний період у рамках циклу ефективної (якісної) квестури тощо.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою даної наукової публікації виступає діалектичний метод та основні положення теорії системи ефективного управління і ефективної економічної діагностики. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення та формулювання висновків); *монографічний* (при дослі-

дженні теоретичних методик системи ефективного управління й ефективної економічної діагностики); *графічний* (при побудові блок-схеми структурних елементів методологічного забезпечення дієвої економічної діагностики) тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ

Для вирішення зазначеного завдання перш за все потрібно визначити, який же сенс слід вкладати у саме поняття «методологія» стосовно функції ефективної економічної діагностики. Методологія виступає практичним застосуванням методу ефективної економічної діагностики, конкретним використанням системи її принципів і прийомів для дослідження керування процесів та виявлення причин (основ) відхилення від встановлених параметрів.

Як показує досвід створення методологічних матеріалів із діагностики у машинобудівних галузях, зміст методології, її структура, запропоновані у ній технічні рішення у основному визначаються трьома факторами впливу: специфікою об'єктів управління; принципами організації керуючих систем; особливостями ефективної діагностики, як функції управління. У першому випадку на методологію впливають усі основні стійкі внутрішні зв'язки і опосередкування об'єкта управління, у яких перш за все знаходять своє відображення конкретні матеріально-речові процеси постачання, виробництва продукції та її реалізації у конкретній ланці прогресивного виробництва. У другому випадку на зміст методології впливають цілі і призначення системи управління у цілому, існуюча методологія виконання функцій планування, обліко-

во-економічного забезпечення та регулювання, у взаємозв'язку із якими здійснюється функція діагностики. І у третьому випадку зміст методології багато у чому визначається особливостями безпосередньо функції ефективної діагностики, її цілями, методом дослідження, способами та прийомами вивчення господарської діяльності тощо.

Вплив перерахованих чинників (факторів) веде до того, що створювані для різних об'єктів системи управління теоретико-методологічні матеріали із ефективної економічної діагностики виробничо-господарської діяльності, із одного боку, мають досить багато спільного у своєму змісті, а із іншого – містять яскраво виражені галузеві і внутрішньогалузеві особливості тощо.

У найзагальнішому вигляді структура методології

Рис. 1. Схема структурних елементів методу теоретико-методологічного забезпечення підсистеми (функції) ефективної економічної діагностики

Впровадження у науково-виробничих об'єднаннях й на промислових підприємствах передових форм і методів ефективної економічної діагностики у широкому масштабі диктує необхідність пошуку шляхів вирішення даної проблеми із мінімальними витратами та у найкоротші терміни. Одним із таких шляхів виступає створення спеціалізованих методологічних матеріалів. У загальному випадку під спеціалізованими методологічними матеріалами розуміється комплекс таких методологічних рішень, які без будь-яких змін або із незначною доробкою можуть бути застосовані більш аніж на одному об'єднанні (підприємстві). Наявний досвід свідчить, що спеціалізованість у теоретико-методологічних матеріалах із ефективної економічної діагностики може бути досягнута, поперше, за рахунок застосування універсальних економіко-аналітичних методів і прийомів, які виступають прийнятними в умовах усіх об'єднань та підприємств, і, по-друге, деякою надмірністю запропонованих теоретико-методологічних рішень, яка викликана необхідністю урахування вузької специфіки окремих класифікаційних груп об'єднань (підприємств). На практиці за різними частинами методологічного забезпе-

ефективної економічної діагностики, із точки зору таких, що утворюють її структурних елементів методу, може бути представлена у наступному вигляді (рис. 1).

У методології повинні бути чітко та однозначно вирішені питання про перелік об'єктів ефективної діагностики на різних рівнях управління виробництвом, склад початкової інформації, особливо не документальної, час і способи отримання результатних економіко-аналітичних показників та критеріїв оцінки, характер використання ефективної економіко-аналітичної інформації. Особлива увага у методології повинна бути звернена на використання таких прийомів і засобів обробки інформації, які забезпечували б досягнення своєчасності формування даних ефективної діагностики тощо.

чення ефективної економічної діагностики досягається неоднаковий рівень спеціалізації. Одні фрагменти методологічних рішень можуть бути визнані спеціалізованими у загальногалузевому масштабі (методологія ефективної економічної діагностики діяльності цехів допоміжного виробництва), інші – тільки у галузевому (методологія економічної ефективної (якісної) діагностики діяльності цехів основного виробництва) тощо.

ВИСНОВКИ

Стандартизація методологічних матеріалів із ефективної економічної діагностики дозволить усунути дублювання у їх розробці, зменшить вартість розробок, призведе до швидкого тиражування та розповсюдження кращих теоретико-методологічних рішень і скоротить терміни створення у об'єднаннях, на підприємствах продуктивних систем ефективної діагностики.

Список використаних джерел

1. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление. Санкт-Петербург, 2007. 496 с.
2. Басюркіна Н.Й. Агрпромилові формування в забез-

печенні продовольчої безпеки. Одеса, 2013. 441 с.

3. Жаліло Я.А. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації. Київ, 2005. 388 с.

4. Михасюк І., Герасимчук А. Становлення і розвиток приватних агроформувань. Львів, 2000. 206 с.

5. Моисеев Н.М. Оптимизация, исследования операций и теория управления. Москва, 2003. 374 с.

6. Паршина О.А. Управління конкурентоспроможністю машинобудівної продукції. Дніпропетровськ, 2008. 280 с.

7. Рамазанов С.К. Інструменти еколого-економічного управління підприємством. Донецьк, 2008. 351 с.

8. Шевчук О.А. Еліта як домінанта розвитку людського капіталу. Київ, 2012. 249 с.

9. Berle A.A. Means G.S. The Modern Corporation and Private Property. New York, 1997. 641 p.

10. Freeman R.E. Strategic Management: A Stakeholder Approach. New York, 2010. 292 p.

11. Shih S. Millennium Transformation: Change Management for New Acer. Qatar, 2005. 156 p.

References

1. Aaker D. Strategic market management. St. Petersburg, 2007. 496 p. (in Russian).

2. Basiurkina N.I. Agroindustrial formations in providing

food security. Odessa, 2013. 441 p. (in Ukrainian).

3. Zhalilo Ya.A. Competitiveness of Ukraine's economy in the conditions of globalization. Kyiv, 2005. 388 p. (in Ukrainian).

4. Myhasjuk I., Gerasymchuk A. Formation and development of private agroformations. Lviv, 2000. 206 pp. (in Ukrainian).

5. Moysseev N.M. Optimization, operations research and management theory. Moscow, 2003. 374 p. (in Russian).

6. Parshyna O.A. Managing the Competitiveness of Machine-Building Products. Dnipropetrovsk, 2008. 280 p. (in Ukrainian).

7. Ramazanov S.K. Tools of ecological and economic management of the enterprise. Donetsk, 2008. 351 p. (in Ukrainian).

8. Shevchuk O.A. Elite as the dominant development of human capital. Kyiv, 2012. 249 p. (in Ukrainian).

9. Berle A.A. Means G.S. The Modern Corporation and Private Property. New York, 1997. 641 p.

10. Freeman R.E. Strategic Management: A Stakeholder Approach. New York, 2010. 292 p.

11. Shih S. Millennium Transformation: Change Management for New Acer. Qatar, 2005. 156 p.